EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2022 07 19
COM(2022) 340 final

KOMISIJOS ATASKAITA TARYBAI IR EUROPOS PARLAMENTUI

2020 m. Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo bendrai finansuotų veiksmų programų metinių įgyvendinimo ataskaitų santrauka

2020 m. Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo bendrai finansuotų veiksmų programų metinių įgyvendinimo ataskaitų santrauka

1. ĮVADAS

Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondas (toliau – EPLSAF)[1] **padeda Europos Sąjungoje mažinti sunkiausių formų skurdą, pavyzdžiui, maisto stygių, vaikų skurdą ir benamystę.** 2014–2020 m. iš EPLSAF šiuo tikslu iš viso buvo galima panaudoti 3,8 mlrd. EUR (einamosiomis kainomis). ES skiria iki 85 proc. finansavimo, kuris papildomas valstybių narių nuosavais ištekliais. Taigi bendra fondo paramos vertė siekia apie 4,5 mlrd. EUR.

Valstybės narės fondu gali naudotis dvejopai:

- įgyvendindamos veiksmų programą, pagal kurią teikiama pagalba maistu ir (arba) pagrindinė materialinė pagalba (VP I), ir (arba)
- įgyvendindamos veiksmų programą, kuria skatinama socialinė įtrauktis (VP II).

Pagalba maistu ir (arba) pagrindinė materialinė pagalba turi būti teikiama drauge su papildomomis priemonėmis, pavyzdžiui, švietimo veikla sveikai mitybai skatinti, konsultacijomis maisto ruošimo ir laikymo klausimais, palankesnių sąlygų naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis sudarymu, psichologine ir terapine parama, įgūdžių ugdymo programomis, konsultacijomis namų ūkio biudžeto valdymo klausimais, socialine ir laisvalaikio veikla ir teisinių paslaugų teikimu.

Pagal teisinį pagrindą[2] **ši santrauka grindžiama 2020 m. nacionalinėmis įgyvendinimo ataskaitomis**, kurias Komisija gavo iš valstybių narių. Kaip ir ankstesniais metais, šioje ataskaitoje taip pat aptariami pokyčiai ir finansinė informacija po 2020 m., jeigu turima tokių duomenų.

Remiantis 2020 m. EPLSAF metinėmis įgyvendinimo ataskaitomis, fondas padėjo kovoti su neigiamu COVID-19 pandemijos poveikiu labiausiai skurstantiems asmenims ir mažinti sunkiausių formų skurdą bei socialinę atskirtį. Paaiškėjo, kad, nepaisant riboto EPLSAF biudžeto, jo lėšomis sėkmingai papildomos nacionalinių valdžios institucijų pastangos mažinti materialinį nepriteklių ir kovoti su skurdu bei socialine atskirtimi. Visų pirma, fondas padėjo spręsti maisto nepritekliaus, vaikų skurdo ir benamystės problemas. Dėl EPLSAF programoms taikomų papildomų lankstumo priemonių, numatytų pagal iniciatyvą „Sanglaudos veiksmai dėl pabėgėlių Europoje“ (CARE), EPLSAF finansavimas taip pat bus labai svarbus teikiant itin reikalingą pagalbą maistu ir pagrindinę materialinę pagalbą iš Ukrainos bėgantiems asmenims.

Vienas iš **EPLSAF** tikslų – skatinti socialinę įtrauktį ir apsaugą, taigi jis **atitinka strategiją „Europa 2020“ ir Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planą** (šiomis iniciatyvomis siekiama iki 2030 m. pabaigos žmonių, kuriems gresia skurdas ar socialinė atskirtis, skaičių

[1] 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 223/2014 dėl Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo (OL L 72, 2014 3 12, p. 1). Šis reglamentas buvo iš dalies pakeistas 2018 m. rugpjūčio mėn. peržiūrint Finansinį reglamentą (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?qid=1537946431022&uri=CELEX:02014R0223-20180802). Reglamentu (ES) 2020/559 iš dalies pakeistas Reglamentas (ES) Nr. 223/2014, kad valstybės narės galėtų reaguoti į COVID-19 protrūkį, ir nustatytos priemonės, kuriomis užtikrinama, kad labiausiai skurstantys asmenys ir toliau galėtų saugioje aplinkoje gauti paramą iš EPLSAF. Keičiančiuoju reglamentu (ES) 2021/177 valstybėms narėms sudaromos sąlygos 2021 ir 2022 m. naudotis papildomomis lėšomis, pagal iniciatyvą „REACT-EU“ skirtomis atsigavimui po COVID-19 pandemijos skatinti.

[2] Reglamento (ES) Nr. 223/2014 13 straipsnio 9 dalis. 2014 m. liepos 17 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) Nr. 1255/2014 nustatytas metinių ir galutinių įgyvendinimo ataskaitų turinys, įskaitant bendrų rodiklių sąrašą.

sumažinti bent 15 mln.). Juo, paramą teikiant kitoms grupėms arba taikant papildomas priemones, papildomi kiti ES fondai, visų pirma ESF ir Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondas (PMIF).

Dėl COVID-19 pandemijos socialinei padėčiai, kurios sąlygomis 2020 m. buvo įgyvendinamas EPLSAF, buvo būdingi didesni su skurdu ir socialine atskirtimi susiję iššūkiai. Apskaičiuota, kad 2020 m. žmonių, kuriems gresia skurdas ar socialinė atskirtis[3], skaičius ES siekė 96,5 mln., t. y. tokie asmenys sudarė 21,9 proc. visų gyventojų. Tai reiškia, kad, palyginti su 2019 m., tokių asmenų padaugėjo maždaug 900 000. Maždaug 6,3 mln. asmenų vienu metu susidūrė su visų trijų rūšių skurdo ir socialinės atskirties rizika (jiems kilo skurdžių pajamų rizika, jie patyrė didelį materialinį ir socialinį nepriteklių ir gyveno labai mažo darbo intensyvumo namų ūkyje). 2020 m. 38 mln. asmenų ES negalėjo sau leisti kas antrą dieną įsigyti kokybiško maisto[4], o šiandien daugelyje valstybių narių pagalba maistu daliai gyventojų vis dar yra būtinybė.

1.1. Tolesni pokyčiai

Pagal dabartinę 2021–2027 m. daugiametę finansinę programą, siekiant supaprastinti finansavimą ir pagerinti fondų tarpusavio sąveiką, EPLSAF yra integruotas į „Europos socialinį fondą +“ (ESF+). Siekiant didinti paramą socialinei įtraukčiai, ESF+ reglamente[5] reikalaujama, kad socialinės įtraukties tikslams būtų skirta bent 25 proc. ESF+ krypties, kuriai taikomas pasidalijamasis valdymas, išteklių (palyginti su 20 proc. pagal 2014–2020 m. ESF) ir kad kiekvienai valstybei narei būtų skiriama dar bent 3 proc. lėšų materialinio nepritekliaus problemai spręsti – tai yra dabartinis pagrindinis EPLSAF tikslas.

Siekiant kuo labiau supaprastinti paramos materialinio nepritekliaus problemai spręsti teikimo procesą, taikomos specialios taisyklės. Atlikus EPLSAF laikotarpio vidurio vertinimą paaiškėjo, kad suinteresuotieji subjektai vertina ir pabrėžia, kad reikia išsaugoti tokius išskirtinius šio fondo aspektus kaip i) lankstumas ir apskritai mažiau griežti administraciniai reikalavimai, palyginti su bendrosiomis ESF programomis, ir ii) jau sukurti tinklai ir veiklos įgyvendinimo metodai. Dėl nustatytų žemų ribų pagalbą galima teikti asmenims, kurių nepasiekia socialinės tarnybos, pavyzdžiui, benamiams, naujai atvykusiems ar dokumentų neturintiems migrantams arba tam tikriems vyresnio amžiaus asmenims, kuriems gresia skurdas. Pagal fondo nuostatas taip pat galima greitai reaguoti į naujus poreikius ir krizines situacijas.

1.2. EPLSAF koordinavimas ES lygmeniu

Kaip ir ankstesniais metais, EPLSAF ekspertų grupė ir toliau buvo pagrindinis forumas, kuriame vadovaujančiosios institucijos keičiasi informacija apie fondo įgyvendinimą. Ekspertų grupė susitiko du kartus 2019 m. ir keturis kartus 2020 m., kad aptartų EPLSAF programos įgyvendinimo aspektus, visų pirma tokius klausimus kaip papildomos priemonės, maisto produktų dovanojimas, auditai, koordinavimas su kitais ES fondais, supaprastintas išlaidų apmokėjimas ir elektroniniai kuponai. 2020 m. į susitikimų

[3] Asmenų, kuriems gresia skurdas ar socialinė atskirtis (AROPE), skaičius yra bendras i) asmenų, kuriems gresia skurdas (kaip matyti iš jų disponuojamųjų pajamų), ir (arba) ii) asmenų, patiriančių didelį materialinį ir socialinį nepriteklių (nustatytą remiantis jų galimybėmis įpirkti iš anksto numatytus materialius daiktus ar dalyvauti socialinėje veikloje), ir (arba) iii) asmenų, gyvenančių labai mažo darbo intensyvumo namų ūkiuose, skaičius.

[4] Šis rodiklis apibrėžiamas kaip neišgalėjimas kas antrą dieną valgyti mėsos, vištienos, žuvies patiekalų (arba vegetariško jų atitikmens). Jis paimtas iš ES SPGS tyrimo.

[5] 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1057, kuriuo nustatomas „Europos socialinis fondas +“ (ESF+) ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1296/2013.

darbotvarkę taip pat buvo įtrauktas reagavimo į krizę, susijusią su COVID-19 pandemija, klausimas, įskaitant atitinkamus EPLSAF reglamento pakeitimus. 2020 m. spalio ir gruodžio mėn. EPLSAF ekspertų grupė surengė posėdžius kartu su ESF techninė darbo grupe.

Siekiant stiprinti ryšius su suinteresuotaisiais subjektais, 2020 ir 2021 m. anksčiau rengti EPLSAF tinklo susitikimai buvo pakeisti EPLSAF bendruomenės tarpusavio mokymosi veikla. Per šį laikotarpį buvo surengti trys teminiai internetiniai seminarai, trys tarpusavio keitimosi informacija susitikimai ir dvi konferencijos, kurių metu aptarti neišspręsti su įgyvendinimu susiję uždaviniai ir ESF+ teikiamos galimybės.

Visų pirma, per šiuos seminarus ir keitimosi informacija susitikimus aptarti šie klausimai:

- naujų EPLSAF lėšomis finansuojamų priemonių galutinių paramos gavėjų ypatumai ir nauja per COVID-19 krizę įgyvendinta praktika;
- galimi integruoti galutinių paramos gavėjų socialinės įtraukties rėmimo metodai;
- stebėsena ir informavimo veikla;
- papildomos priemonės socialinei įtraukčiai per pandemiją ir jai pasibaigus skatinti;
- kuponų ir (arba) e. kuponų programų įgyvendinimas;
- suinteresuotųjų subjektų ir galutinių paramos gavėjų dalyvavimas ir vaidmuo.

2. VEIKSMŲ PROGRAMŲ ĮGYVENDINIMO PAŽANGA[6]

2.1. Finansinis įgyvendinimas

Visos reikalavimus atitinkančios viešosios išlaidos, skirtos EPLSAF paramai teikti, 2020 m. siekė 643 mln. EUR (2019 m. – 608 mln. EUR). 2020 m. pabaigoje bendros 2014–2020 m. laikotarpiu įsipareigotos skirti sumos siekė beveik 3,9 mlrd. EUR, arba 85 proc. visų programų išteklių (įskaitant ES lėšas ir nacionalinį bendrą finansavimą). 2020 m. paramos gavėjams buvo išmokėta maždaug 552,2 mln. EUR suma, t. y. gerokai daugiau negu ankstesniais metais (2019 m. – 478,5 mln. EUR, 2018 m. – 501,2 mln. EUR, 2017 m. – 412,8 mln. EUR ir 2016 m. – 435,2 mln. EUR). Šį padidėjimą daugiausia nulėmė 2020 m. Rumunijoje atnaujinta veikla[7]. Jis taip pat atspindi dėl COVID-19 pandemijos padidėjusią paklausą.

2020 m. duomenimis, dėl COVID-19 protrūkio valstybės narės deklaravo mažiau išlaidų. 2020 m. antrąjį ketvirtį deklaruotų išlaidų suma siekė 51 mln. EUR, t. y. buvo daugiau kaip per pusę mažesnė už atitinkamą 2019 m. sumą (128 mln. EUR). Vis dėlto antrąjį metų pusmetį padėtis pagerėjo. Galiausiai visa 2020 m. deklaruota EPLSAF paramos suma buvo tik šiek tiek mažesnė už visą 2019 m. deklaruotą sumą (549 mln. EUR 2020 m., palyginti su 573 mln. EUR 2019 m.). Dėl papildomų išteklių (81 mln. EUR), skirtų pagal iniciatyvą „REACT-EU“, bendra EPLSAF 2021 m. išmokėta suma padidėjo iki 621 mln. EUR.

[6] Duomenys atspindi padėtį 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu, įgyvendintu iki 2020 m. gruodžio 31 d., kaip pranešta metinėse įgyvendinimo ataskaitose, pateiktose iki 2021 m. lapkričio 12 d. Visos ataskaitos ir duomenys kaupiami Europos Sąjungos fondų valdymo sistemoje SFC2014 (https://ec.europa.eu/sfc/en/2014/fund/fead). SFC2014 reglamentuojama 2014 m. gegužės 5 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 463/2014.

[7] 2017–2019 m. Rumunija pranešė, kad neteikė pagalbos maistu, nes dėl institucinių pokyčių ir su viešaisiais pirkimais susijusių problemų vėlavo pertvarkyti savo veiksmų programą. Nuo tada tos problemos buvo išspręstos ir 2020 m. buvo vėl pradėta teikti EPLSAF parama, įskaitant materialinę pagalbą.

Paaiškėjo, kad EPLSAF yra lengvai pritaikomas ir padeda reaguoti į naujus poreikius, pavyzdžiui, susijusius su COVID-19 krize. 2020 m. balandžio mėn., įgyvendinant Išplėstinę atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyvą (CRII+), buvo iš dalies pakeistas EPLSAF reglamentas[8], kad paramą būtų galima teikti netiesiogiai, pavyzdžiui, pasitelkiant kuponus ar korteles (siekiant sumažinti užsikrėtimo riziką), ir kad būtų galima įsigyti EPLSAF paramą teikiančioms organizacijoms skirtų asmeninių apsaugos priemonių. Be to, atlikus pakeitimus tapo įmanoma vienus ataskaitinius metus valstybėms narėms taikyti 100 proc. ES bendro finansavimo normą. Iki 2021 m. pabaigos buvo iš dalies pakeista 12 EPLSAF programų: pagal aštuonias programas nustatyta 100 proc. bendro finansavimo norma, o pagal keturias programas pradėtos taikyti neatidėliotinos reagavimo į COVID-19 pandemiją priemonės.

2021 m. vasario mėn. pagal Komisijos ekonomikos gaivinimo planą, grindžiamą iniciatyva „REACT-EU“, buvo padarytas dar vienas EPLSAF reglamento pakeitimas[9]. Šiuo pakeitimu valstybėms narėms suteikiama galimybė ESF, EPLSAF ir Europos regioninės plėtros fondo programoms skirti papildomą finansavimą. Papildomais ištekliais galima papildyti jau teikiamą paramą, pavyzdžiui, pagalbą maistu ir (arba) pagrindinę materialinę pagalbą arba socialinės įtraukties projektus. Jie turėtų atitikti kiekvienos valstybės narės konkrečius poreikius ir turėtų būti atsižvelgiama į nuo COVID-19 pandemijos protrūkio pradžios padidėjusį skurstančių asmenų skaičių. Pagal iniciatyvą „REACT-EU“ 2021 m. buvo iš dalies pakeista 13 veiksmų programų (Belgijos, Bulgarijos, Estijos, Ispanijos, Prancūzijos, Kroatijos, Italijos, Latvijos, Liuksemburgo, Austrijos, Rumunijos, Slovėnijos ir Slovakijos), kurioms iš viso skirta 506 mln. EUR papildomo finansavimo.

2022 m. balandžio 6 d. dėl sanglaudos veiksmų dėl pabėgėlių Europoje (CARE) EPLSAF reglamentas buvo iš dalies pakeistas[10]. Dabar juo valstybėms narėms ir regionams suteikiama daugiau lankstumo naudotis EPLSAF lėšomis teikiant skubią pagalbą po Rusijos Federacijos invazijos iš Ukrainos bėgantiems asmenims. Kalbant konkrečiai, valstybės narės gali prireikus pakeisti tam tikrus programos elementus, kad būtų galima įveikti krizę, ir paprasčiausiai apie tai pranešti Komisijai netaikant reikalavimo, kad Komisija patvirtintų tuos pakeitimus. Be to, taip pat numatyta ankstesnė išlaidų šiems veiksmams tinkamumo finansuoti data – nuo 2022 m. vasario 24 d. Galiausiai, remiantis pakeitimu, ataskaitiniais metais, kurie prasideda 2021 m. liepos 1 d. ir baigiasi 2022 m. birželio 30 d., gali būti taikoma 100 proc. ES bendro finansavimo norma. Be to, balandžio 12 d. buvo priimtas reglamentas[11], kuriuo papildomi sanglaudos veiksmai dėl pabėgėlių Europoje. Šiuo pakeitimu, numatant papildomą 3,5 mlrd. EUR sumą išankstinio finansavimo mokėjimams pagal iniciatyvos „REACT-EU“ 2021 m. dalį, skirtą EPLSAF ir sanglaudos politikos programoms, kurioms naudojami iniciatyvos „REACT-EU“ ištekliai, bus užtikrintas likvidumas ir paramos gavėjai galės sparčiau naudotis lėšomis.

2.2. Įgyvendinimas vietoje

EPLSAF prieinamumas ir galutinių paramos gavėjų profilis

2020 m. EPLSAF parama buvo sėkmingai teikiama 27 valstybėse narėse ir padaryta nemaža pažanga siekiant šio fondo tikslų. Dauguma valstybių narių (23 iš 27 valstybių

[8] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=celex%3A32020R0559.
[9] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=celex%3A32021R0177.
[10] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/HIS/?uri=uriserv:OJ.L_.2022.109.01.0001.01.LIT.
[11] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/HIS/?uri=uriserv:OJ.L_.2022.115.01.0038.01.LIT.

narių) teikė pagalbą maistu ir (arba) pagrindinę materialinę pagalbą ir taikė papildomas priemones (VP I, 1 lentelė). Keturios valstybės narės toliau vykdė socialinės įtraukties programas (VP II, 1 lentelė).

1 lentelė. 2020 m. teikta pagalba

VP	Pagalbos rūšis	Valstybės narės
VP I	Pagalba maistu	BE, BG, EE, ES, FI, FR, MT, PL, PT, SI, SK (11)
	Pagrindinė materialinė pagalba	AT (1)
	Abiejų rūšių pagalba	CZ, EL, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, RO (10)
VP II	Socialinė įtrauktis	DE, DK, NL, SE (4)

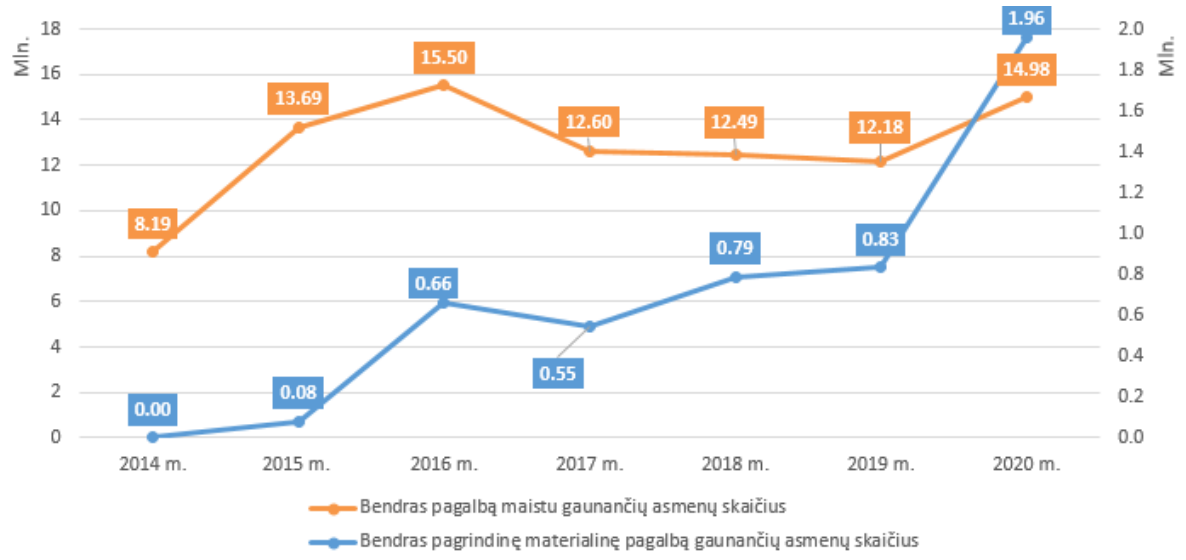
Šaltinis – SFC2014.

2020 m. EPLSAF lėšomis pagalba maistu buvo suteikta beveik 15 mln. asmenų (2019 m. – 12,2 mln. asmenų), materialinė pagalba – apie 1,96 mln. asmenų (2019 m. – 800 000 asmenų), o pagalba socialinei įtraukčiai skatinti – 30 000 asmenų (tiek pat kaip ir 2019 m.). Šį padidėjimą daugiausia nulėmė Rumunijoje atnaujinta veikla, tačiau šie skaičiai taip pat atspindi su COVID-19 susijusią visuomenės sveikatos krizę, dėl kurios pablogėjo pažeidžiamų asmenų, kurie jau gauna EPLSAF paramą, sąlygos ir atsirado kitų žmonių, kurie taip pat siekė gauti pagalbą maistu, įskaitant mažų garantijų darbą dirbančius asmenis, pavyzdžiui, pagal trumpalaikes darbo sutartis, laikiną ar neoficialų darbą dirbančius asmenis, savarankiškai dirbančius asmenis ir palankių sąlygų neturinčius aukštųjų mokyklų studentus. Galutinių paramos gavėjų labiausiai padaugėjo FR (714 000 asmenų daugiau negu 2019 m.), IT (597 000 asmenų), ES (268 000 asmenų) ir HU (113 000 asmenų). Kita vertus, galutinių paramos gavėjų skaičius sumažėjo aštuoniose valstybėse narėse[12], ypač HR (paramos gavėjų sumažėjo 175 000 asmenų, arba 88 proc., palyginti su 2019 m.), SK (145 000 asmenų, arba 51 proc.[13]) ir CY (1 800 asmenų, arba 76 proc.), taip pat DK ir NL.

1 pav. ***Pagalbą maistu ir (arba) pagrindinę materialinę pagalbą gaunančių asmenų skaičius (mln.)***

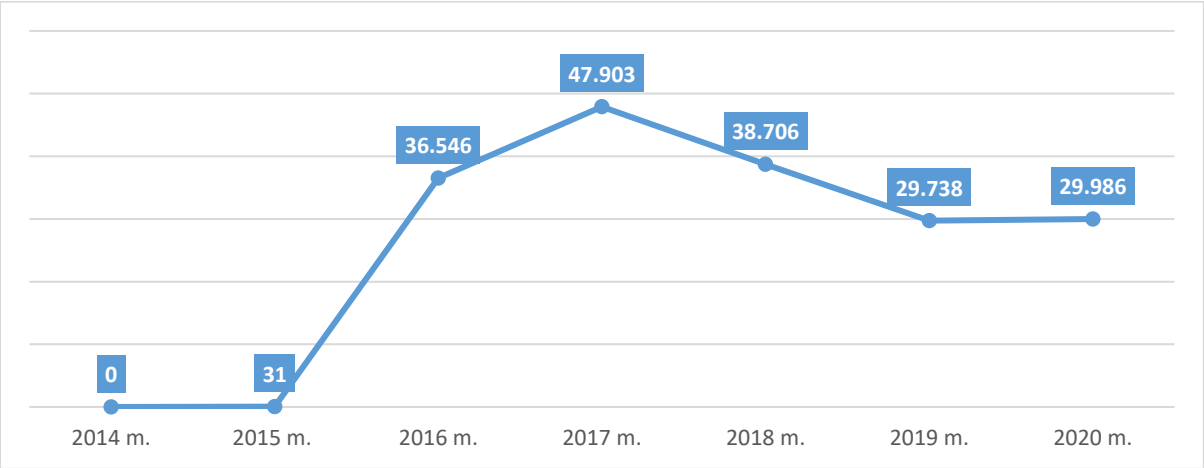
[12] Kalbant apie Belgiją, Belgijos 2019 m. metinėje įgyvendinimo ataskaitoje (MĮA) teikiant duomenis įsivėlė klaida: ataskaitoje nurodyta, kad parama buvo suteikta 413 058 asmenims, o teisingas skaičius yra 358 726 asmenys. Kaip paaiškinta ankstesnėse ataskaitose, Belgijos vadovaujančioji institucija kiekvienais metais pažymi, kad nurodomi didesni negu organizacijų pateikti skaičiai, o 2019 m. MĮA šis skaičius nebuvo patikslintas. 2020 m., palyginti su 2019 m., šis skaičius padidėjo, tačiau buvo mažesnis negu 2018 m. (2019 m. parama buvo suteikta 358 726 asmenims, o 2020 m. – 381 951 asmeniui, taigi asmenų, kuriems buvo suteikta pagalba, skaičius padidėjo 23 225 asmenimis).

[13] Vis dėlto bendras galutinių paramos gavėjų skaičius Slovakijoje sumažėjo dėl to, kad 2020 m. materialinė pagalba nebuvo teikiama, nors buvo panaudotos visos higienos reikmenų paketų paskirstymui skirtos lėšos. Tuo tarpu vadovaujančioji institucija vykdė su papildomais ištekliais susijusius viešuosius pirkimus.

Šaltinis – SFC2014.

2 pav. ***Bendras socialinės įtraukties paramą gaunančių asmenų skaičius***

Šaltinis – SFC2014.

Tikslinių grupių profilis išliko iš esmės toks pat, nors ir šiek tiek pasikeitė. Remiantis organizacijų partnerių skaičiavimais, 2020 m. apie 47 proc. galutinių paramos gavėjų buvo moterys (dviem procentiniais punktais mažiau negu 2019 m.), 28 proc. – 15 metų ir mažesni vaikai, apie 10 proc. – migrantai, užsienio kilmės arba mažumoms priklausantys asmenys, 10 proc. – 65 metų ir vyresni asmenys (dviem procentiniais punktais daugiau negu 2019 m.), 6 proc. – benamiai ir 6 proc. – neįgalieji.

2020 m. vaikai sudarė maždaug 28 proc. visų asmenų, gavusių pagalbą maistu, pagrindinę materialinę pagalbą ar pagalbą socialinei įtraukčiai skatinti. Ši dalis, palyginti su 2019 m., kai ji siekė 30 proc., šiek tiek sumažėjo. Keliose valstybėse narėse vaikams buvo skirta didžiausia paramos maistu dalis. Tai visų pirma pasakytina apie HR (93 proc.), HU ir MT (60 proc.) bei CZ (52 proc.). Be to, CY, HU ir IE vaikams buvo suteikta visa pagrindinė materialinė pagalba, o AT jie sudarė vienintelę didžiausią šios paramos gavėjų grupę (85 proc. galutinių paramos gavėjų).

Apie 10 proc. galutinių paramos gavėjų buvo migrantai, užsienio kilmės arba mažumoms priklausantys asmenys. Vis dėlto iš tikrųjų ši dalis gali netinkamai įvertinta, nes informacija apie paramą gaunančius migrantus dėl duomenų apsaugos pateikiama ne visada (EL, FR ir SK). Migrantai apskritai yra didžiausia grupė, po jų rikiuojasi pabėgėliai ir prieglobsčio prašytojai.

Maždaug 6 proc. EPLSAF galutinių paramos gavėjų buvo benamiai – ši dalis iš esmės nepasikeitė. Vis dėlto benamių skaičių labai sunku tiksliai įvertinti, nes jie nėra registruoti ir dažnai asmeninę informaciją teikia nenoriai. IE, CZ ir FR benamiai sudarė daugiau kaip 13 proc. galutinių paramos gavėjų, gavusių pagalbą maistu. IT pagalbą maistu gavusių benamių dalis buvo gana nedidelė (3 proc.), tačiau benamiai sudarė didžiausią pagrindinės materialinės pagalbos gavėjų grupę (66 proc. visų galutinių paramos gavėjų). CZ benamiai taip pat sudarė gana didelę galutinių pagrindinės materialinės pagalbos gavėjų dalį (21 proc.).

Maždaug 6 proc. galutinių paramos gavėjų buvo neįgalieji. Didžiausia dalis neįgaliųjų, kuriems buvo teikiama pagalba maistu, nustatyta BG ir HU (31 proc.), RO (20 proc.), PL ir LV (17 proc.). FR, IT, MT ir PT tokių asmenų dalis siekė 1 proc. arba buvo dar mažesnė. Kita vertus, LV, RO ir LT nustatyta gana didelė neįgaliųjų, kuriems buvo teikiama materialinė pagalba, dalis (13–17 proc.).

1 langelis. ***Nacionaliniai vaikų rėmimo pavyzdžiai***

Latvija. Kaip ir 2019 m., Latvijoje 2020 m. vaikams buvo teikiama speciali pagalba. Ji apima: i) trijų rūšių maisto paketus kūdikiams ir mažiems vaikams, skiriamus pagal amžių; ii) keturis skirtingus higienos priemonių rinkinius kūdikiams ir mažiems vaikams iki dvejų metų, skiriamus pagal jų amžių; iii) individualias mokymo priemones 5–10 metų vaikams ir iv) individualias mokymo priemones 11–16 metų vaikams. Siekdama užkirsti kelią diskriminacijai, LV specialiai užtikrina, kad mokykliniai reikmenys (pavyzdžiui, mokykliniai krepšiai) nebūtų tokių spalvų ir formų ir kad ant jų nebūtų tokių piešinių, kuriais būtų skatinamas stereotipinis lyties suvokimas.

Rumunija. Dauguma EPLSAF programų galutinių paramos gavėjų yra vaikai, ypač esantys nepalankiausioje padėtyje. Jiems teikiama speciali pagalba, įskaitant: i) asmens higienos priemonių rinkinius; ii) elektroninius paramos švietimo srityje kuponus (reikalavimus atitinkantiems palankių sąlygų neturintiems vaikams), siekiant užkirsti kelią ikimokyklinio, pradinio ir pagrindinio ugdymo įstaigų nebaigimui ir pamokų nelankymui. 2020 m. taip pat buvo numatyta dalyti rinkinius naujagimiams, tačiau dėl COVID-19 pandemijos šios priemonės įgyvendinti nepavyko.

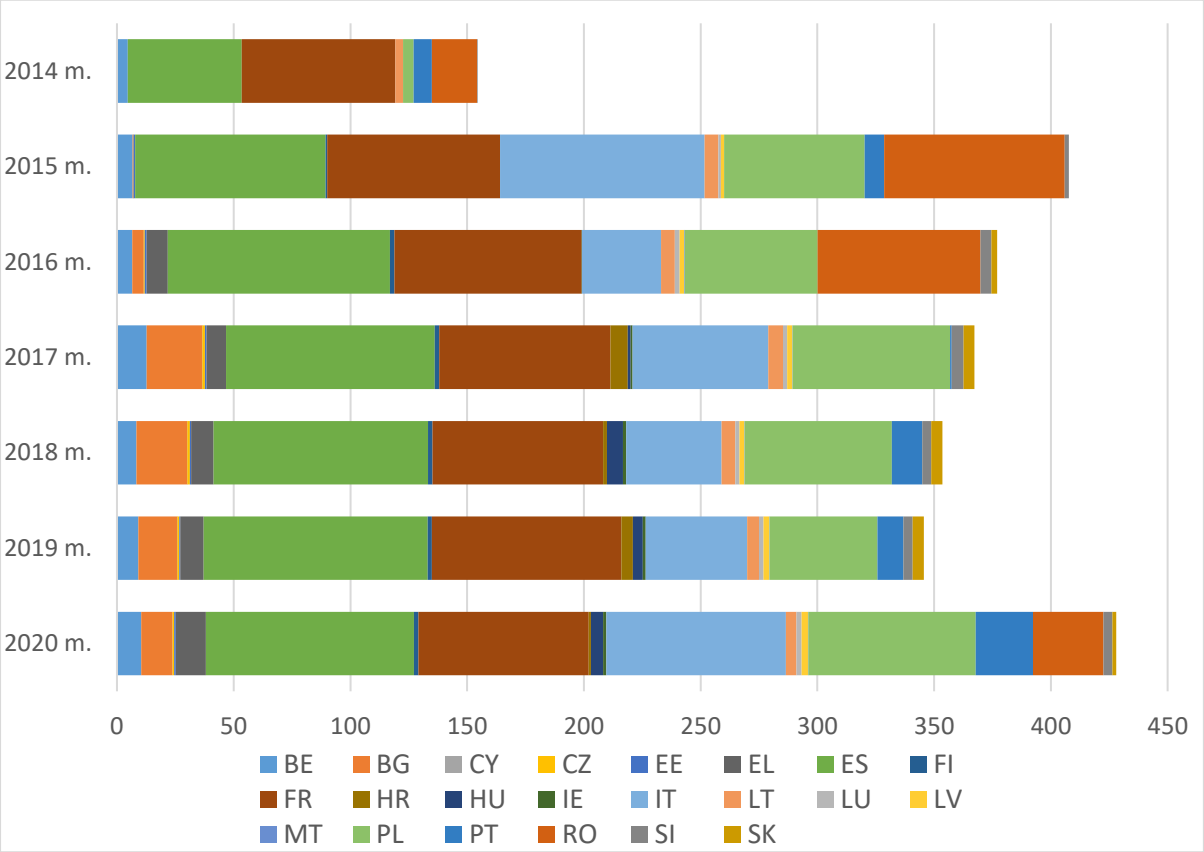
Kipras. Materialinės pagalbos teikimo paramos gavėjams procesas buvo pradėtas 2018 m. vasario mėn., įgyvendinant nuo 2017 m. sausio 1 d. gimusiems kūdikiams skirtą programą „Naujagimio kraitelis“ (gr. *prika tou morou*). Ši programa įgyvendinama patenkinamai, laikantis numatyto plano. Būtiniausios naujagimių prekės yra, be kita ko, lovelės, vystyklai ir čiužiniai. Nepaisant su COVID-19 susijusių sunkumų, šių būtiniausių prekių skirstymas nenutrūko, tačiau, siekiant užtikrinti visų susijusių subjektų saugą ir sveikatą, buvo šiek tiek pakeisti prekių pristatymo būdai.

VP I. Pagalba maistu

Pagalbos maistu kiekis ankstesnius trejus metus šiek tiek mažėjo, tačiau 2020 m. pagalba maistu gerokai padidėjo ir pasiekė 428 000 tonų (2019 m. – 345 000 tonų). Bendras 2014–2020 m. laikotarpiu paskirstytas maisto produktų kiekis siekė daugiau kaip 2 460 000 tonų maisto. Maždaug du trečdaliai iš 23 valstybių narių, įgyvendinančių VP I,

skiriamo maisto kiekį padidino arba išlaikė tokį patį. Be RO, kuri pirmą kartą nuo 2016 m. pranešė apie teigiamą dydį, procentinė tokios pagalbos dalis labai padidėjo PT (+123 proc.), IT (+77 proc.), PL (+55 proc.) ir EE (+36 proc.). Didžiausią sumažėjimą, taip pat procentinėmis dalimis, galima pamatyti HR (–79 proc.) ir SK (–64 proc.)[14], o CY pagalbos maistu skirstymas buvo nutrauktas. 2020 m. Estijoje, padedant organizacijai partnerei (Estijos maisto bankui), buvo pirmą kartą dalijami dovanoti maisto produktai.

3 pav. ***2014–2019 m. suteikta pagalba maistu (tūkst. tonų) pagal valstybes nares***

Šaltinis – SFC2014.

2020 m. daugiau kaip pusę visų paskirstytų maisto produktų (57 proc.) sudarė pieno produktai, taip pat miltai, duona, bulvės ir kiti krakmolingi produktai. Pieno produktų dalis (31 proc. visų paskirstytų produktų) buvo ypač didelė FR (50 proc.), ES (47 proc.) ir SI (46 proc.). Miltai, duona, bulvės ir kiti krakmolingi produktai (26 proc. visų paskirstytų produktų) sudarė didžiąją dalį FI, SK, RO, LV ir MT paskirstytų maisto produktų (nuo 62 proc. FI iki 50 proc. MT), o IT šių maisto produktų dalis siekė 49 proc. ir jie buvo vienintelė didžiausia maisto produktų grupė. Trečioji kategorija pagal dydį procentais buvo vaisiai ir daržovės (18 proc.). Šie maisto produktai itin didelę dalį sudarė PT (38 proc.), MT (36 proc.), BG (33 proc.), PL ir IE (abiejose po 28 proc.). Likusioms kategorijoms priskiriami maisto produktai (mėsa, kiaušiniai, žuvis ir jūrų gėrybės, riebalai ir aliejai, paruoši maisto produktai[15]) sudarė 7–8 proc., o cukrus – 3 proc. visų paskirstytų maisto produktų[16]. Vienam asmeniui skiriamo maisto sąnaudos įvairiose valstybėse narėse ir įvairiais metais yra labai

[14] Slovakijoje sumažėjęs pagalbos maistu teikimas susijęs su ribotais programavimo laikotarpio pabaigoje likusiais ištekliais. Tuo tarpu EPLSAF biudžetas buvo padidintas jam skyrus iniciatyvos „REACT-EU“ lėšų.

[15] Paruošti maisto produktai apima tokį maistą kaip gatavi maisto produktai, maisto produktai, kurių nereikia laikyti šaldytuve, paruošti mišiniai ir užkandžiai.

[16] Norėdami gauti daugiau informacijos, žr. priede pateiktus 4–10 bendrus produkto rodiklius.

nevienodos. Taip yra daugiausia dėl paskirstomų produktų kiekio ir tipo (pavyzdžiui, paskirstoma daug šviežių produktų), taip pat dėl paramos intensyvumo.

EPLSAF lėšomis bendrai finansuotų maisto produktų dalis, palyginti su organizacijų partnerių paskirstytu bendru maisto kiekiu, sudarė apie 50 proc. viso maisto kiekio. Ši dalis svyruoja nuo mažiau nei 25 proc. (FR, LU ir FI) iki 100 proc. (BG, ES ir HU) paskirstytų maisto produktų[17]. Visos 21 maistą skirstančios valstybės narės jį dalijo standartizuotų maisto paketų forma. Trylika valstybių narių taip pat dalijo jau paruoštą maistą. Tai buvo BE, BG, CZ, EL, ES, FI, HR, HU, IE, IT, LV, PL ir SK.

VP I. Pagrindinė materialinė pagalba

2020 m. pagrindinę materialinę pagalbą teikė 12 valstybių narių. Tai buvo AT, CY, CZ, EL, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV ir RO. Šis sąrašas panašus į 2019 m. sąrašą, išskyrus RO, kuri tais metais neteikė pagrindinės materialinės pagalbos, ir SK, kuri, kaip minėta pirmiau, 2020 m. nustojo teikti pagrindinę materialinę pagalbą.

Toliau smarkiai didėjo teikiamos pagrindinės materialinės pagalbos vertė. 2020 m. valstybės narės paskirstė pagrindinę materialinę pagalbą, kurios vertė siekė 69,2 mln. EUR, o 2019 m. paskirstytos pagalbos vertė siekė 19,2 mln. EUR, kuri, palyginti su 2018 m., jau buvo 42 proc. didesnė, o palyginti su 2017 m. – 44 proc. didesnė. Šį padidėjimą lėmė tai, kad keliose valstybėse narėse imta gana plačiu mastu teikti daugiau materialinės pagalbos. Teikiamos materialinės pagalbos padidėjimas buvo ypač žymus AT, CZ, EL, LV ir, svarbiausia, IT (suteikta daugiau kaip penkis kartus daugiau materialinės pagalbos) bei RO, kuri suteikė didžiąją dalį visos ES paskirstytos materialinės pagalbos (41,2 mln. EUR vertės). Pagrindinė materialinė pagalba labai sumažėjo HR (nuo 2,2 mln. EUR iki 368 000 EUR) ir šiek tiek LT bei LU, o SK materialinės pagalbos teikimas buvo nutrauktas[18].

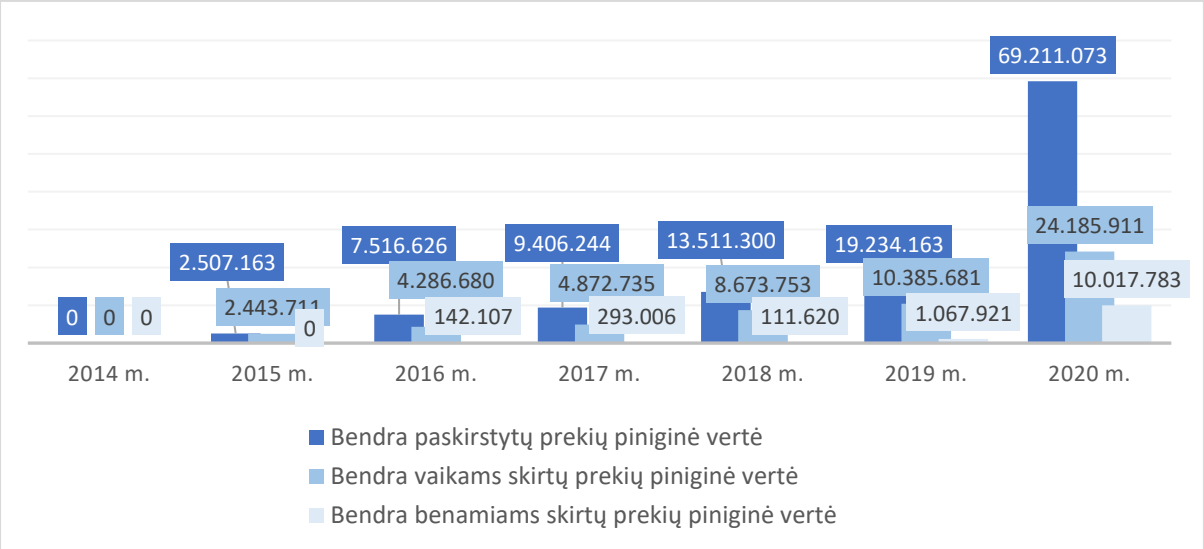
Mokykliniai reikmenys ir asmens higienos priemonės vaikus auginančioms šeimoms ir toliau buvo pagrindinės materialinės pagalbos prekės, dalijamos pasitelkiant EPLSAF. 2020 m. vaikus auginančioms šeimoms buvo pristatytos tokios prekės kaip raštinės ir mokykliniai reikmenys (AT, EL, HR, HU, IE ir LV), mokykliniai krepšiai (AT, EL, HR ir LV), kūdikių priežiūros reikmenų rinkiniai (CY, EL, HR, HU, IE ir LV), sporto reikmenys (EL ir HR) ir drabužiai (EL, HR ir IT). EL, HU, LU ir LV taip pat buvo dalijami skalbikliai, kremas ir muilas kūdikiams ir mažiems vaikams, drėgnos servetėlės ir sauskelnės. Siekdamos užkirsti kelią COVID-19 plitimui, CZ, HR, HU, LT, LV, PL, PT ir RO taip pat dalijo higienos reikmenų paketus su apsaugos priemonėmis, įskaitant veido kaukes, dezinfekavimo priemones ir kt.

Benamiams IT visų pirma buvo taikomos būsto paramos priemonės, tačiau jiems taip pat buvo teikiama pagalba CZ ir EL; jie buvo aprūpinami asmens higienos priemonėmis ir kitais reikmenimis. CZ ir IT benamiai taip pat buvo aprūpinti virtuvės reikmenimis (asmenys, kurie buvo perkelti į kitą būstą arba gyveno nesaugiuose būstuose) ir drabužiais, o CZ, EL ir IT – miegmaišiais ir antklodėmis.

[17] Žr. priede pateiktą 11b rodiklį. Šio rodiklio reikšmės nustatomos remiantis organizacijų partnerių pateiktu informacija pagrįstu įverčiu.

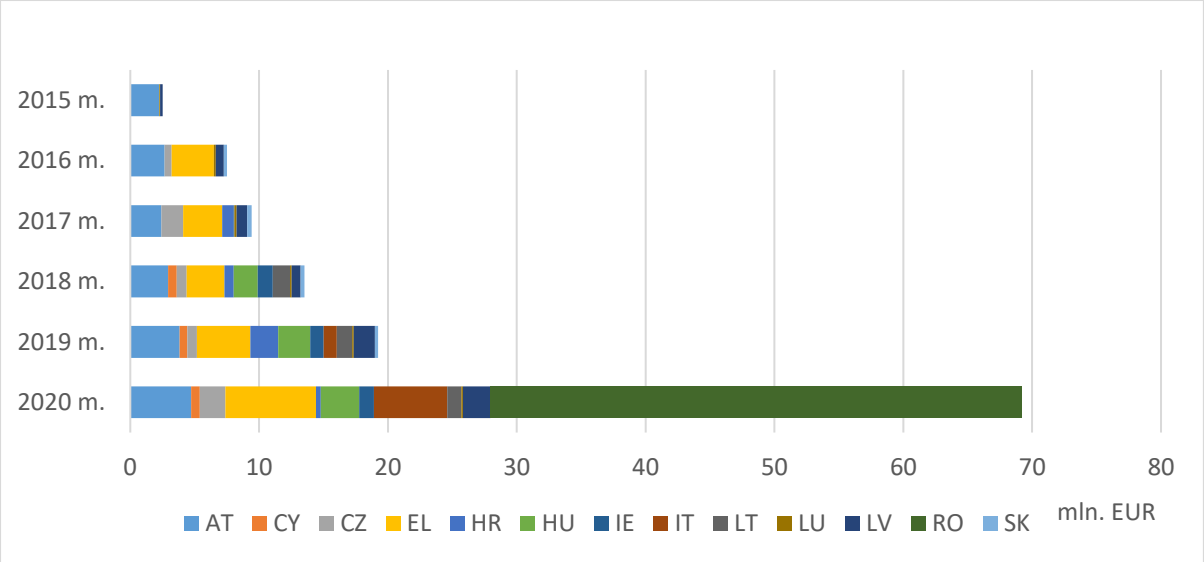
[18] 2020 m. dėl finansinių išteklių trūkumo materialinės pagalbos teikimas Slovakijoje buvo nutrauktas. Tuo tarpu vadovaujančioji institucija perskirstė šiai priemonei skirtas lėšas ir pradėjo naujus viešuosius pirkimus, kad 2022 m. materialinės pagalbos teikimas būtų atnaujintas.

4 pav. ***Bendra prekių piniginė vertė 2014–2020 m. pagal tipą***

Šaltinis – SFC2014.

5 pav. ***Bendra prekių piniginė vertė 2014–2020 m. pagal valstybes nares***

Šaltinis – SFC2014.

VP I. Papildomos priemonės

Laikydamosi EPLSAF reglamento, valstybės narės, 2020 m. įgyvendinusios VP I programas, taip pat taikė papildomas priemones. Vis dėlto prasidėjus COVID-19 krizei taikant papildomas priemones pagal EPLSAF programas kilo didelių sunkumų, ir valstybės narės šias priemones iš esmės įgyvendino nevienodai. Kita vertus, siekiant spręsti dabartines dėl pandemijos kilusias problemas, buvo įgyvendinamos kitos papildomos priemonės, pavyzdžiui:

- keliose valstybėse narėse, įskaitant AT, BG, EL, FI, HU ir IT, buvo teikiama informacija apie atsargumo priemones pandemijos sąlygomis;
- kai kuriose valstybėse narėse (pvz., EL, FR, PL, RO ir SI), siekdamos mažinti COVID-19 pandemijos ir susijusių socialinių apribojimų poveikį psichikos sveikatai,

vadovaujančiosios institucijos į papildomas priemones konkrečiai įtraukė psichologinę paramą;

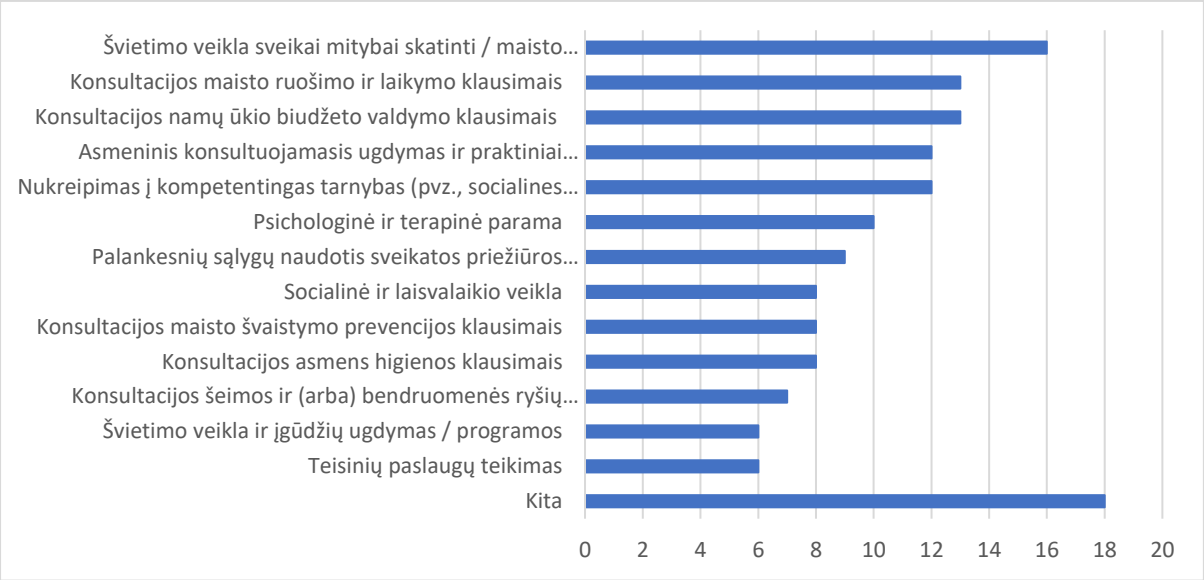
- dėl valstybėse narėse plačiu mastu taikytų izoliavimo priemonių labai svarbios tapo skaitmeninės technologijos. HU, LT, MT ir PL vykdė veiklą, kuria buvo siekiama gerinti skaitmeninius įgūdžius švietimo ir užimtumo srityje, taip pat užtikrinti socialinių tarnybų veikimą ir išlaikyti šeimos ir (arba) bendruomenės ryšius.

Be to, dauguma valstybių narių toliau taikė kelių rūšių papildomas priemones ir vos kelios valstybės narės nusprendė sutelkti dėmesį į tik vienos ar dviejų rūšių veiklą. Vis dėlto pastebėta, kad 2020 m. keliose valstybėse narėse, pavyzdžiui, EE ir IE, dėl COVID-19 papildomų priemonių sumažėjo. Kita vertus, 2020 m. RO gerokai padaugėjo EPLSAF lėšomis remiamų papildomų priemonių. LV 2020 m., palyginti su 2019 m., papildomų priemonių padaugėjo 10 proc. (buvo įgyvendinama 112 daugiau papildomų priemonių), tačiau papildomų priemonių paramos gavėjų skaičius sumažėjo 11 proc. (677 asmenimis).

Tarp 2020 m. įgyvendintų papildomų priemonių, be kita ko, buvo:

- konsultacijos maisto ruošimo ir laikymo klausimais (BE, BG, CZ, ES, FI, FR, HR, LT, LV, MT, PL, PT ir SK);
- švietimo veikla arba informavimas sveikai mitybai ir gyvenimo būdui skatinti, pvz., maisto gaminimo praktiniai seminarai (BE, BG, CZ, EL, ES, FI, FR, HR, IT, LT, LU, LV, PT, PL, RO ir SK);
- konsultacijos maisto švaistymo prevencijos klausimais (BG, CZ, ES, FI, LU, LV, PL ir PT);
- konsultacijos asmens higienos klausimais (BE, BG, EL, HR, HU, LV, RO ir SK);
- nukreipimas į atitinkamas tarnybas (pavyzdžiui, socialines / administracines) (BE, BG, CZ, EE, FI, FR, IE, IT, LU, LV, PT ir SK);
- konsultuojamasis ugdymas ir praktiniai seminarai, ypač siekiant stiprinti integraciją į švietimo sistemą arba darbo rinką (BG, CY, CZ, EL, FI, FR, IE, IT, LT, MT, RO ir SI);
- švietimo veikla ir įgūdžių ugdymas / programos (EL, FR, MT, PL, RO ir SI);
- palankesnių sąlygų naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis sudarymas (BG, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LV ir RO);
- psichologinė ir terapinė parama (CZ, EL, FI, FR, HU, IT, LT, PL, RO ir SI);
- konsultacijos namų ūkio biudžeto valdymo klausimais (BG, CZ, EL, FR, HR, IE, IT, LT, LV, MT, PL, PT ir SK);
- konkrečios konsultacijos dėl šeimos ir (arba) bendruomenės ryšių palaikymo ar atkūrimo, įskaitant konfliktų sprendimą, pagalbą tėvams, pagalbą priežiūrai namuose (BG, CY, FR, IE, LT, LV ir PL);
- socialinė ir laisvalaikio veikla (CZ, FI, FR, LV, LU, MT, PL ir SI);
- teisinių paslaugų teikimas (CZ, FR, IT, LT, PL ir RO);
- kita susijusi veikla (AT, BE, BG, CY, CZ, EE, ES, FI, FR, IE, EL, IT, LU, MT, PL, PT, RO ir SI), daugiausia apimanti asmeninės pagalbos paslaugas, suaugusiųjų priežiūrą, socialinį transportą, palankesnių sąlygų susirasti būstą ar pastogę sudarymą, paramą naudojantis teisėmis ir paramą mokyklai.

6 pav. 2019 m. įgyvendintos papildomos priemonės (n=23)

2 langelis. ***Techninės pagalbos lėšų naudojimas pandemijos sąlygomis***

Keletas valstybių narių, įskaitant **LT, LU, PL, RO ir SI**, sutelkė techninės pagalbos lėšas, siekdamos konkrečiai spręsti įvairias dėl COVID-19 pandemijos kilusias problemas. **LT, BG** ir **PL** vadovaujančiosios institucijos nusprendė dalį techninei pagalbai skirtų lėšų panaudoti darbuotojų ir savanorių, tiesiogiai dalyvaujančių teikiant pagalbą maistu, apsaugos priemonėms įsigyti.

LU techninė pagalba buvo naudojamasi atliekant EPLSAF veiksmų programų ir galutinių paramos gavėjų laikotarpio vidurio tyrimą, taip pat pritaikant programinę įrangą paramos gavėjų, kurie per pandemiją buvo laikomi rizikos grupe, vykdomam nuotoliniam pirkimui.

LV techninės pagalbos lėšos buvo sutelktos siekiant užtikrinti profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros palaikymo priemonių tęstinumą, taip pat išsaugoti galimybes įsidarbinti, kartu užtikrinant lyčių lygybės ir nediskriminavimo principus.

Valstybės narės, įskaitant **RO** ir **SI**, techninės pagalbos lėšas konkrečiai naudojo EPLSAF programų ir veiksmų įgyvendinimui remti. **RO** techninė pagalba buvo naudojama siekiant paremti bendrą EPLSAF įgyvendinimą, šiuo tikslu teikiant logistinę paramą, pavyzdžiui, samdant pagal sutartis dirbančius darbuotojus, aprūpinant veiklai vykdyti reikalinga įranga ir užtikrinant dirbančių darbuotojų apsaugą.

Taip pat nustatyta, kad keliose valstybėse narėse dalis konkrečiai VP skirto biudžeto buvo perskirstyta konkrečioms priemonėms. **SK** dalis nepanaudoto biudžeto, kuris iš pradžių buvo numatytas kitoms priemonėms, buvo perskirstyta higienos reikmenų paketų paskirstymui galutiniams paramos gavėjams per COVID-19 pandemiją remti.

VP II. Socialinė įtrauktis

Nors COVID-19 krizė padarė didelį neigiamą poveikį veiklai visose valstybėse narėse, VP II dalyvaujančios valstybės narės[19] (DE, DK, NL ir SE) 2020 m. toliau įgyvendino socialinės įtraukties veiksmus.

DE ir toliau stengėsi užmegzti ryšius su naujai atvykusiais suaugusiaisiais ir benamiais ir pagerinti jų galimybes konsultuotis ir pasinaudoti paramos priemonėmis. Siekiant A konkretaus tikslo, parama suteikta 4 275 ikimokyklinio amžiaus (iki septynerių metų) vaikams imigrantams. Bent vienu ankstyvojo ugdymo pasiūlymu pasinaudojo 3 767 vaikai imigrantai, taigi šis rezultato rodiklis siekė 88,11 proc. Siekiant B konkretaus tikslo, konsultacijos suteiktos 5 365 benamiams ir asmenims, kuriems gresia benamystė. Pasinaudoję bent vienos socialinės tarnybos suteiktomis konsultacijomis ir mentorystės paslaugomis, pagalbą gavo 4 373 asmenys (81,56 proc. visų asmenų).

DK buvo išplėsta veikla, kuria siekiama gerinti benamių, įskaitant benamius iš kitų ES šalių, turinčius leidimą gyventi DK, gyvenimo sąlygas. Nors projektų veikla buvo tęsiama visu su COVID-19 susijusių apribojimų taikymo laikotarpiu, paaiškėjo, kad dėl pandemijos kyla sunkumų, ir smarkiai sumažėjo dalyvių skaičius: nuo 757 dalyvių 2019 m. iki 277 dalyvių 2020 m. COVID-19 didžiausią poveikį padarė su migrantais dirbančioms asociacijoms, nes dauguma migrantų grįžo į savo kilmės šalis.

NL COVID-19 krizės protrūkis padarė didelį poveikį projektui „Vyresnio amžiaus asmenys kaimynystėje“, tačiau paaiškėjo, kad šis projektas itin vertingas. Įgyvendinant šį projektą siekiama mažinti palankių sąlygų neturinčių vyresnių kaip 65 metų asmenų socialinę atskirtį. Pagrindiniai ryšių palaikymo centrai yra vietos bibliotekos, tačiau jos buvo nuolat uždaromos. Vis dėlto skaitmeninių įgūdžių ugdymo programos, kuriose dalyviai anksčiau dalyvavo, karantino metu buvo naudingos ir padėjo tęsti internetu vykdomą veiklą. Taigi šis projektas buvo sėkmingas, nes padėjo užtikrinti, kad dalyviai jaustųsi esantys socialiai įtraukti. Kai kuriais atvejais net patys dalyviai ėmėsi iniciatyvos toliau rengti susitikimus po atviru dangumi. Galiausiai projekte dalyvaujančioms bibliotekoms vis tik pavyko pritraukti naujų dalyvių, nors šių skaičius sumažėjo nuo 579 iki 366 dalyvių (2014–2020 m. laikotarpiu projekte dalyvavo iš viso 3 219 asmenų). Jos taip pat pareiškė ketinančios toliau įgyvendinti šį projektą ir pasibaigus EPLSAF finansavimui, naudodamosi nuosavais ištekliais.

SE socialinės įtraukties programos apima dviejų rūšių paramą: sveikatinimą ir bazinės informacijos apie Švedijos visuomenę teikimą iš kitų ES ar EEE šalių atvykusiems skurstantiems žmonėms. 2020 m. smarkiai padidėjo dalyvių skaičius – iki 1 175 dalyvių (2019 m. programose dalyvavo 658 asmenys). Bendras dalyvių skaičius 2014–2020 m. pasiekė 3 849 dalyvius. Pagrindinės tikslinės grupės yra benamiai (arba asmenys, kuriems gresia benamystė), migrantai, užsienio kilmės asmenys, mažumoms priklausantys asmenys ir moterys. Kartu šios grupės sudaro daugiau kaip 90 proc. galutinių EPLSAF programų paramos gavėjų.

2.3. Įgyvendinimo kliūtys

Įgyvendinant EPLSAF programas sėkmingai siekiama jo tikslų. Vis dėlto išliko keletas įgyvendinimo kliūčių, pavyzdžiui, organizacijų partnerių pajėgumų problemos ir

[19] T. y. valstybės narės, įgyvendinančios labiausiai skurstančių asmenų socialinės įtraukties veiksmų programą (taip pat vadinamą VP II), pagal kurią remiama su aktyviomis darbo rinkos priemonėmis nesusijusi veikla. Ją sudaro nefinansinė ir nemateriali pagalba, kuria siekiama užtikrinti labiausiai skurstančių asmenų socialinę įtrauktį.

logistiniai sunkumai, daugiausia susiję su COVID-19 pandemija. Šios problemos iš dalies buvo sprendžiamos didinant lankstumą ir mažinant administracinę naštą – tai buvo galima padaryti 2020 m. priėmus EPLSAF pakeitimus, suteikiančius galimybę naudoti elektroninius kuponus pagalbai maistu (PT, RO) ir pagrindinei materialinei pagalbai (LT, LU, RO) teikti, aprūpinti asmeninėmis apsaugos priemonėmis (taip mažinant užsikrėtimo riziką) ir 2020–2021 ataskaitiniais metais 100 proc. finansuoti priemones. Taip pat paaiškėjo, kad sprendžiant naujus uždavinius labai svarbus yra glaudus vadovaujančiųjų institucijų ir organizacijų partnerių bendradarbiavimas.

Apie įgyvendinimo kliūtis pranešė daugiau kaip 20 valstybių narių. Dauguma valstybių narių (įskaitant BE, CY, CZ, EE, ES, EL, FI, FR, HR, IE, IT, LT, LU, LV, MT, PL, PT, RO, SE, SI ir SK) pranešė, kad 2020 m. įgyvendinant EPLSAF programas dėl COVID-19 pandemijos ir jos poveikio įvairiais lygmenimis kilo didelių kliūčių:

- **daugelyje šių valstybių narių dėl izoliavimo laikotarpių ir apribojimų buvo sustabdyta vykdoma veikla.** Kai kuriais atvejais dėl darbuotojų trūkumo buvo uždaryti kai kurie pagalbos paskirstymo centrai (BE, IE, LU). Vis dėlto daugumoje valstybių narių buvo padaryti pakeitimai, kad, nepaisant apribojimų, būtų galima toliau skirstyti maisto produktus. Iš esmės galutiniams paramos gavėjams buvo sudarytos sąlygos konkrečiu laiku ir konkrečioje vietoje arba įvairiais būdais atsiimti pagalbą maistu (BE, CY, CZ, EE, ES, EL, FI, FR, HR, IE, IT, LT, LU, LV, MT, PL, PT, RO, SI, SK). Pavyzdžiui, siekiant išvengti perpildytų paramos paskirstymo centrų, maistas ir materialinė pagalba buvo pristatomi į galutinių paramos gavėjų namus arba perduodami individualių susitikimų metu ar pasitelkiant maisto kuponus (PT, RO). Be to, kai kuriose valstybėse narėse papildomos priemonės buvo pritaikytos prie naujų sudėtingų sąlygų (pvz., NL veikla buvo vykdoma tiek fiziškai, tiek nuotoliniu būdu), o kitose valstybėse narėse (pvz., PL) – nutrauktos;
- BE, BG, CZ, DK, FR, EL, HR, MT, PL, PT ir RO **tiesiogiai dėl pandemijos buvo vėluojama skirstyti maisto produktus ir materialinę pagalbą ir kilo susijusių sunkumų**. Buvo pranešta apie sunkumus, visų pirma susijusius su konkrečių maisto produktų pristatymu (LU, PL), nes rinkoje trūko žaliavų ir vėlavo gamybos procesas. Be to, dėl darbuotojų trūkumo PL kilo sunkumų įgyvendinant sutartis, pavyzdžiui, sudarytas su transporto įmonėmis, todėl buvo sudėtinga tiekti tam tikrus produktus. SK pranešė apie sunkumus, kurių pavieniais atvejais kilo dėl to, kad galutiniai paramos gavėjai pakeitė savo nuolatinę gyvenamąją vietą ir atsisakė pagalbos.

Kaip ir ankstesniais metais, įveikti daugelį šių kliūčių šalims padėjo EPLSAF lankstumas ir glaudus vadovaujančiųjų institucijų ir organizacijų partnerių bendradarbiavimas. Kai kuriose valstybėse narėse (pavyzdžiui, BE, DE, DK, FR, IT, IE ir SE) vadovaujančioji institucija reguliariai tiesiogiai arba internetu rengė susitikimus su organizacijomis partnerėmis ir atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, kad aptartų programos įgyvendinimą ir padėtų ją įgyvendinti.

Nors valstybės narės daugiausia pranešė apie sunkumus, susijusius su COVID-19 krizės poveikiu, taip pat kilo kitų sunkumų, kurie buvo susiję su:

- logistika, pavyzdžiui, didelėmis transporto išlaidomis, produktų sugadinimu jų vežimo metu, racionalaus atsargų valdymo principų, pvz., anksčiau įsigytų atsargų sunaudojimo principo (angl. *first in, first out*), nesilaikymu (BE, EL, HR, LV, PL ir PT);

- PL tam tikri programų vykdytojai pranešė apie kokybės reikalavimų nesilaikymo atvejus, dėl kurių maisto produktų tiekėjui buvo taikomos sutartyje nustatytos nuobaudos;
- nepakankamais organizacijų partnerių pajėgumais (DK ir PL), visų pirma registruojant tikslines grupes arba dėl valstybių narių teritorinio administracinio suskirstymo (LT).

3 langelis. Su COVID-19 susiję sunkumai

LT per COVID-19 pandemiją išryškėjo stigmos problema, nes žmonės, kurie anksčiau nesinaudojo socialinės paramos sistema, taip pat susidūrė su ekonominiais sunkumais, o kai kurie iš jų atsisakė EPLSAF teikiamos paramos, nors turėjo teisę tokią paramą gauti.

MT dėl mažo šalies dydžio taip pat išryškėjo stigma, nes žmonės iš tų pačių vietovių asmeniškai pažįsta vieni kitus arba yra giminės. Šiuo požiūriu EPLSAF paramos gavėjams toliau teikiama pagalba suteikiant galimybę jiems priklausančią paramą atsiimti ne iš vietovės, kurioje jie gyvena, o iš pasirinkto paramos paskirstymo centro.

BE COVID-19 krizė padarė didelį ir plataus masto poveikį. Vadovaujančioji institucija, pagalbos maistu sektorius ir organizacijos partnerės kartu ėmėsi veiksmų, siekdami greitai prisitaikyti prie aplinkybių, ir reguliariai rengė susitikimus, kad būtų surasti paramos gavėjų poreikius atitinkantys sprendimai, kartu stengdamiesi sumažinti staigių ir netikėtų izoliavimo priemonių poveikį.

PT 2020 m. kovo–liepos mėn. buvo priimtos priemonės, kuriomis siekta supaprastinti tam tikras su paskirstymu, t. y. produktų pristatymo patvirtinimu, susijusias administracines procedūras, kad būtų iš esmės sumažinta užsikrėtimo COVID-19 ir infekcijos plitimo rizika.

CY dėl būtinybės laikytis socialinių kontaktų ribojimo priemonių negalėjo būti surengtas metinis peržiūros susitikimas. 2020 m. tarpinės institucijos, vadovaujančiosios institucijos ir paramos gavėjų atstovai dalyvavo keliuose ES lygmens susitikimuose, pavyzdžiui, EPLSAF bendruomenės ir EPLSAF ekspertų grupės susitikimuose, kurie vyko internetu.

IT nustatė specialiąsias reagavimo į pandemiją priemones. Ji išplėtė labiausiai skurstančių asmenų, kurie gauna pagalbą, ratą ir nustatė, kad tiek galutiniai paramos gavėjai, tiek pagalbą skirstantys savanoriai turi naudoti apsaugos priemones. Taip pat buvo pritaikytas paramos paskirstymas, į šį procesą įtraukiant savivaldybes, kurios pakeitė NVO partneres, nes kai kurios iš pastarųjų dėl pandemijos turėjo užsidaryti arba nebeturėjo pakankamai savanorių.

FI daug vyresnio amžiaus savanorių, baimindamiesi viruso, nustojo skirstyti maistą. Vis dėlto į šią veiklą įsitraukė jaunesni savanoriai, dažnai studentai, taip užtikrindami paslaugų teikimo tęstinumą.

2.4. Bendrieji principai

EPLSAF reglamento 5 straipsnyje nustatyti principai, kurie turėtų būti taikomi visose fondo struktūros ir įgyvendinimo srityse. Tai, be kita ko, finansavimo papildomumas, lyčių lygybė, kova su diskriminacija, vengimas švaistyti maistą, subalansuota mityba, visuomenės sveikata ir su aplinka bei klimatu susiję aspektai. Valstybės narės turėtų laikytis šių principų ir apie juos pranešti savo metinėse įgyvendinimo ataskaitose.

Valstybės narės laikosi papildomumo principo koordinuodamos veiksmus su kitomis finansavimo priemonėmis, kad išvengtų dvigubo finansavimo ir išplėstų paramos mastą**.** Pavyzdžiui, **HU** vadovaujančiosios institucijos užtikrina, kad veiklai, kuriai skiriama parama, nebūtų teikiama parama pagal jokią kitą veiksmų programą ar kitą ES priemonę. **LT**

vadovaujančioji institucija svarbų vaidmenį atlieka programavimo laikotarpiu užkertant kelią dvigubam finansavimui, rengiant nacionalinės teisės aktus dėl veiksmų programos ir projektų valdymo ir priimant sprendimus dėl projektų finansavimo. Tarpinė institucija tam tikrą vaidmenį atlieka dvigubo finansavimo prevencijos ir kontrolės srityje, t. y. tikrina mokėjimo prašymus, vykdo viešųjų pirkimų stebėsenos procedūras ir atlieka projektų patikras vietoje. **RO** koordinavimas su ESF, taip pat kitomis ES politikos sritimis, strategijomis ir priemonėmis, visų pirma ES iniciatyvomis visuomenės sveikatos ir kovos su maisto švaistymu srityse, užtikrinamas šią veiksmų programą priskiriant tos pačios vadovaujančiosios institucijos atsakomybės sričiai, kad būtų išvengta dvigubo finansavimo ir būtų užtikrintas tinkamas EPLSAF finansuojamų priemonių koordinavimas.

Visos valstybės narės praneša, kaip jos laikosi lyčių lygybės principų ir kovos su diskriminacija politikos. Dauguma valstybių narių yra apibrėžusios objektyvius tinkamumo kriterijus, t. y. asmens socialinį ir ekonominį statusą, kad nustatytų tikslinę grupę ir galutinius paramos gavėjus, užkertant kelią diskriminacijai bet kuriuo pagalbos skirstymo lygmeniu. **FI** vadovaujančioji institucija yra informavusi organizacijas partneres ir paramos paskirstymo centrus apie pagrindinius fondo principus, o į organizacijų partnerių tinklą įtraukta organizacijų, palaikančių ryšius su įvairiomis tikslinėmis grupėmis, siekiant užtikrinti, kad parama būtų teikiama neatsižvelgiant į lytį. **LV** imtasi priemonių siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi prieinamumo principo, be kita ko, atsižvelgiant į funkcinę negalią turinčių asmenų poreikius (pagal nacionalinius standartus). Visų pirma, paramos paketai pristatomi į galutinių paramos gavėjų namus, jeigu jie negali atvykti į paskirstymo vietą. Asmenims, kuriems sudėtinga judėti, mažų vaikų turintiems tėvams ir vyresnio amžiaus asmenims paskirstymo vietose teikiama pirmenybė ir jie gali atsiimti paketus be eilės, o patys paskirstymo punktai įrengti netoli viešojo transporto stotelių. **LU** asmenims, kuriems gresia skurdas ar socialinė atskirtis, nustatyti naudojamas strategijos „Europa 2020“ rodiklis. Kai kurie iš šių pažeidžiamų asmenų yra ne Liuksemburgo piliečiai ir nebūtinai turi visus leidimus, suteikiančius teisę įsikurti šalyje, o kiti asmenys negali laiku pateikti visos prašomos informacijos. Prioritetas buvo ir šiems asmenims bei šeimoms suteikti galimybę gauti pagalbą maistu ir juos įtraukti į programą.

Daugelis valstybių narių teigė, kad skirsto įvairų ir maistingumo požiūriu subalansuotą maistą bei įgyvendina maisto švaistymo prevencijos priemones. Visose valstybėse narėse atrenkant maisto produktus buvo svarstomi tokie produktai, kurie padeda palaikyti įvairią mitybą, taip pat atsižvelgiama į maisto saugą. Be to, atrenkant produktus buvo atsižvelgiama į tokius veiksnius kaip maisto produktų gabenimo galimybės, riboti organizacijų partnerių laikymo pajėgumai ir produktų tinkamumo vartoti terminas. **LT** buvo perkami ilgai negendantys produktai, o siekiant nustatyti tikslius reikiamų produktų kiekius buvo sudaryti tikslūs galutinių paramos gavėjų sąrašai. **IE** socialinei įmonei užmezgus įmonių ir labdaros organizacijų ryšius taip pat buvo sudarytos sąlygos perskirstyti maisto produktus visoje šalyje, suteikiant galimybę gauti įvairių kokybiškų perteklinių maisto produktų, o dėl to labdaros organizacijos sutaupė daug maisto produktams skirtų išlaidų. **ES** pagal programą dalijami paprastai vartojami ir konservuoti ilgo galiojimo maisto produktai. Be to, maisto produktai vežami galutiniam vartojimui tinkamu formatu, todėl juos galima lengviau tvarkyti ir rizika, kad pakuotės bus pažeistos ir maistas bus iššvaistytas, yra maža.

Visos valstybės narės užtikrina, kad dalijamas maistas ir produktai atitiktų nacionalinius sveikatos ir saugos standartus. Daugelis valstybių narių toliau stengiasi gerinti galutinių paramos gavėjų sveikatą imdamosi papildomų priemonių, kuriomis skatinamas sveikas gyvenimo būdas. **HU, RO ir SK** vadovaujančiosios institucijos siekdamos užtikrinti, kad dalijami karšti patiekalai būtų paruošti iš sveikai mitybai

tinkamiausių maisto produktų, kuriuose gausu mineralinių medžiagų ir vitaminų, į planavimo procesą įtraukė mitybos ekspertus. **IT** produktai ir toliau buvo atrenkami atsižvelgiant į būtinybę suvartoti tinkamą kiekį baltymų ir angliavandenių, būdingą Vidužemio jūros regiono mitybai. **SI** reikalaujama, kad tiekėjai prieš kiekvieną maisto tiekimo etapą pateiktų akredituotos laboratorijos parengtą analitinę ataskaitą, apimančią tiektinų produktų tyrimus. **RO** dėl higienos reikmenų paketų turinio taip pat buvo surengti susitikimai su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais (Sveikatos ministerijos, Nacionalinio visuomenės sveikatos instituto, Nacionalinio motinos ir vaiko sveikatos instituto, Darbo ir socialinio teisingumo ministerijos atstovais).

Dauguma valstybių narių savo metinėse įgyvendinimo ataskaitose praneša, kad ėmėsi aplinką tausojančių veiksmų. FI nustatyta, kad, kadangi įsigyjama gana nedaug produktų, centralizuotas jų pirkimas ir vežimas darys mažesnį poveikį aplinkai negu tuo atveju, jeigu kiekviena organizacija partnerė produktus vežtų pati. **LV** skatinama taikyti papildomas aplinką tausojančias priemones, pavyzdžiui, užtikrinti galimybę perdirbti popierių, riboti spaudinių skaičių, užrašų knygelėms pakartotinai naudoti popierių, įskaitant perdirbtą popierių, ir, kai įmanoma, naudoti iš medienos, gautos iš Miškų valdymo tarybos (FSC) sertifikuotų miškų, pagamintus stacionarius gaminius.

Dauguma valstybių narių praneša, kad rengdamos EPLSAF programas taiko partnerystės principą. BG partnerystės principas buvo parengtas ir įtrauktas į veiksmų programą remiantis plataus masto konsultacijomis su suinteresuotaisiais subjektais, o nuolat bendraujant su partneriais buvo galima nuodugniai nustatyti esamas problemas ir surasti tinkamiausią jų sprendimo būdą. **PL** nacionalinės organizacijos partnerystės principą taiko nuolat bendradarbiaudamos su regioninėmis ir vietos organizacijomis, stebėdamos maisto skirstymo programų ir papildomų priemonių įgyvendinimo pažangą ir imdamosi veiksmų dėl sunkumų, apie kuriuos buvo pranešta. Vadovaujančiosios institucijos ir organizacijos taip pat rengia reguliarius susitikimus ir mokymus.

Kelios valstybės narės pranešė, kad ėmėsi veiksmų administracinei naštai mažinti. FI mažinti su vykdoma veikla susijusią administracinę naštą padeda tai, kad produktai įsigyjami nedideliais kiekiais, todėl juos galima pirkti ir vežti centralizuotai. **BG**, siekiant visais programų įgyvendinimo etapais išvengti nereikalingos administracinės naštos, buvo atlikta efektyvumo kriterijaus analizė, taip pat nustatyta keletas supaprastinimo taisyklių. **SK**, siekdama mažinti organizacijoms partnerėms tenkančią administracinę naštą, vadovaujančioji institucija nustatė karštų patiekalų vieneto kainą, o pagal jos metodiką pačių ruoštiems patiekalams ir iš rangovo perkamiems karštiems patiekalams taikomi skirtingi įkainiai. Prieš patvirtinant vieneto kainą, ji buvo pateikta Komisijai susipažinti.

2.5. Vertinimai

Atlikus EPLSAF laikotarpio vidurio vertinimą buvo rekomenduota įgyvendinant būsimas programas ir toliau daugiausia dėmesio skirti tiems, kuriems labiausiai reikia pagalbos, ir išlaikyti lankstumą įgyvendinant tiek socialinės įtraukties, tiek materialinės pagalbos programas. Sujungus EPLSAF ir ESF tikslinės grupės bus tokios pačios, todėl bus galima iš tiesų užtikrinti sąveiką ir atsiras galimybių teikti pagrindinę paramą socialinei įtraukčiai, o tai paskatins žmones mokytis ir susirasti darbą. Be to, pažymėta, kad valstybės narės turėtų būti skatinamos atidžiai laikytis reglamento nuostatų, kad nacionaliniu lygmeniu nebūtų nustatomi reikalavimai, viršijantys reglamento reikalavimus, nes didžioji dalis administracinės naštos atsiranda dėl valstybių narių lygmeniu nustatytų reikalavimų, pavyzdžiui, siaurų tinkamumo apibrėžčių. Preliminariomis šiuo metu atliekamo tyrimo „EPLSAF stebėsena. Valstybių narių įdiegtos duomenų rinkimo sistemos“ išvadomis

patvirtinamos EPLSAF laikotarpio vidurio vertinimo išvados, o atlikus šį tyrimą bus pateikta gerosios patirties, susijusios su stebėsenos sistemomis, pavyzdžių.

Su įgyvendinimu susiję sunkumai buvo sprendžiami EPLSAF vertinimo partnerystės susitikimuose ir 2021–2027 m. reglamentais, kuriais EPLSAF veiksmai integruoti į ESF. Be to, siekiant konkrečių tikslų, susijusių su labiausiai skurstančiais asmenimis, taikomi supaprastinti stebėsenos reikalavimai. Kalbant apie produkto rodiklius, nebereikės pranešti, kokių rūšių prekės buvo įsigytos, taip pat nebereikės atskirai nurodyti paskirstytų patiekalų ir maisto paketų skaičiaus. Jei naudojami registrų duomenys, valstybės narės gali naudoti nacionalines apibrėžtis, nėra reikalaujama jų suderinti su priemonių rinkinio apibrėžtimis. Be to, įtraukta nuostata, pagal kurią valstybėms narėms leidžiama naudotis registrais arba lygiaverčiais šaltiniais. Nebebus teikiamos metinės įgyvendinimo ataskaitos. Vietoje to, duomenys bus teikiami naudojantis IT priemone, skirta reguliariems Komisijos ir programos institucijų informacijos mainams, t. y. SFC2021. Privaloma atlikti visų konkrečių tikslų vertinimus.

Laikydamosi reglamento reikalavimų, vadovaujančiosios institucijos, įgyvendinančios pagalbos maistu ir (arba) pagrindinės materialinės pagalbos veiksmų programą (VP I), 2017 m. atliko galutinių paramos gavėjų struktūrinį tyrimą. Šių tyrimų rezultatais kartu su išorės vertinimo išvadomis ir atvirų viešų konsultacijų rezultatais buvo naudojamasi Komisijai atliekant EPLSAF laikotarpio vidurio vertinimą ir jais buvo remiamasi per derybas dėl 2021–2027 m. programų. Be to, 2022 m. vadovaujančiosios institucijos atliks antrąjį I rūšies programų (t. y. pagalbos maistu ir (arba) pagrindinės materialinės pagalbos teikimo ir papildomų priemonių) galutinių paramos gavėjų struktūrinį tyrimą. Šio tyrimo rezultatais vadovaujančiosios institucijos gali naudotis atlikdamos vertinimus ir darydamos atitinkamas išvadas nacionaliniu lygmeniu, o ES lygmeniu apibendrintais tyrimo rezultatais bus galima remtis Komisijai atliekant EPLSAF *ex post* vertinimą.

4 langelis. Vertinimo veikla BG, FI ir SI

Bulgarija

Vadovaujančioji institucija, siekdama įvertinti pagalbos maistu ir (arba) pagrindinės materialinės pagalbos veiksmų programos rezultatus, atliko išorės vertinimą. Atlikus šį vertinimą padaryta išvada, kad laikomasi kokybės kriterijų ir kad padaryti programos veiksmų pakeitimai padėjo didinti programų veiksmingumą, efektyvumą, atitiktį reikalavimams, nuoseklumą ir Europos pridėtinę vertę. Jie taip pat padėjo didinti galutinių paramos gavėjų, kuriems tiekiami karšti patiekalai ir, taikant papildomas priemones, pagal programą teikiama pagalba, skirta skurdui ir socialinei atskirčiai įveikti, skaičių.

Pateiktose rekomendacijose pabrėžta, kad galima tobulinti plačiosios visuomenės informavimo veiklą, tinkamiau nukreipti dirbti galinčius asmenis į kvalifikacijos kėlimo veiklą ir skatinti aktyvią jų įtrauktį į darbo rinką, nustatyti esamam modeliui alternatyvias pagalbos maistu galimybes, siekiant įvertinti riziką ir užtikrinti, kad nebūtų ribojamos labiausiai skurstančių asmenų galimybės gauti pagalbą, taip pat užtikrinti teikiamų paslaugų kokybę, (2021–2027 m. programavimo laikotarpiu) apsvarstyti galimybę nustatyti priemones, kuriomis būtų finansuojama kitų rūšių materialinė pagalba, teiktina kartu su pagalba maistu, ir socialinės apsaugos fondo lėšas naudoti daugiausia viešųjų valgyklų renovacijos ir modernizavimo projektams finansuoti.

Suomija

2020 m. lapkričio mėn. nuotoliniu būdu kartu su Komisija buvo surengtas metinis vertinimo susitikimas. Sausio mėn. taip pat nuotoliniu būdu buvo surengtas bendras metinis

organizacijų partnerių ir vadovaujančiosios institucijos susitikimas. Šiame metiniame susitikime buvo apžvelgti aktualūs klausimai, taip pat atsiliepimai apie produktų pristatymą ir paskirstymą. Tuo pat metu buvo siekiama pateikti rekomendacijų ir patarimų, kaip pildyti formas ir organizuoti paramos pristatymo centrų veiklą. Taip pat buvo peržiūrėta preliminari informacija apie įgyvendinimą 2021 m. ir apžvelgta pasirengimo įgyvendinti ESF+ programas padėtis.

Slovėnija

2019 m. atlikus IMO veiksmų programos laikotarpio vidurio vertinimą paaiškėjo, kad programa įgyvendinama labai ekonomiškai efektyviai. Galima toliau tobulinti maisto produktų pirkimo procesą, ypač siekiant juos įsigyti palankesnėmis kainomis. Buvo pasiūlyta standartizuoti sistemas arba užtikrinti organizacijų partnerių ir Socialinio darbo centro duomenų bazių tarpusavio sąsajas. Taip pat buvo pasiūlyta, kad, siekiant palengvinti organizacijoms partnerėms tenkančią naštą, galutinių paramos gavėjų sąrašą parengtų kompetentinga organizacija. Nei vadovaujančiajai institucijai (Darbo, šeimos ir socialinių reikalų ministerijai, MDDSZ), nei organizacijoms partnerėms nebuvo užkrauta didelė administracinė našta, tačiau būtų galima optimizuoti procesus, šiuo tikslu sukuriant pagalbos gavėjų grupę.

1. IŠVADOS

2020 m. EPLSAF paramos veiksmams turėjo įtakos COVID-19 pandemijos protrūkis. Dėl visuomenės sveikatos krizės pablogėjo pažeidžiamų asmenų, kuriems jau teikiama EPLSAF parama, sąlygos ir atsirado kitų žmonių, kurie taip pat siekė gauti pagalbą maistu, taigi padidėjo bendras pagalbos maistu ir materialinės pagalbos poreikis. Be to, dėl tokių problemų kaip darbuotojų trūkumas, maisto ir materialinių prekių paskirstymo sutrikdymai ir su sveikata susiję apribojimai, pavyzdžiui, izoliavimo priemonės ir nauji higienos reikalavimai, paramą vietoje teikiančios organizacijos partnerės susidūrė su pajėgumų problemomis ir logistiniais sunkumais.

Vis dėlto paaiškėjo, kad EPLSAF yra lengvai pritaikomas ir padeda reaguoti į naujus poreikius. Kalbant apie reguliavimą, EPLSAF reglamentas per pastaruosius dvejus metus buvo iš dalies pakeistas tris kartus.

1. Įgyvendinant Išplėstinę atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyvą (CRII+) padarytais pakeitimais sudarytos sąlygos paramą teikti netiesiogiai, pavyzdžiui, pasitelkiant kuponus ar korteles (siekiant sumažinti užsikrėtimo riziką), ir įsigyti EPLSAF paramą teikiančioms organizacijoms skirtas asmenines apsaugos priemones. Be to, suteikus galimybę vienus ataskaitinius metus taikyti 100 proc. bendro finansavimo normą, padidintas valstybių narių likvidumas.
2. Įgyvendinant iniciatyvą „REACT-EU“, padarytais pakeitimais valstybėms narėms suteikta galimybė skirti papildomą finansavimą EPLSAF, kad būtų galima papildyti jau teikiamą paramą, pavyzdžiui, pagalbą maistu ir (arba) pagrindinę materialinę pagalbą arba socialinės įtraukties veiksmus. Taip pat paaiškėjo, kad sprendžiant su pandemija susijusius uždavinius ir siekiant pasinaudoti naujomis lankstumo priemonėmis labai svarbios yra organizacijų partnerių žinios apie tikslines grupes ir jų vykdoma informavimo veikla, taip pat glaudus bendradarbiavimas su vadovaujančiosiomis institucijomis.

3. Įgyvendinant iniciatyvą „Sanglaudos veiksmai dėl pabėgėlių Europoje“ (CARE), padarytais pakeitimais valstybėms narėms ir regionams suteikiama daugiau lankstumo naudotis EPLSAF lėšomis teikiant skubią pagalbą po Rusijos Federacijos invazijos iš Ukrainos bėgantiems asmenims ir užtikrinamas didesnis jų likvidumas.

Visos reikalavimus atitinkančios viešosios išlaidos, skirtos EPLSAF paramai teikti, 2020 m. siekė 643 mln. EUR (2019 m. – 608 mln. EUR). 2020 m. pabaigoje bendros 2014–2020 m. laikotarpiu įsipareigotos skirti sumos siekė beveik 3,9 mlrd. EUR, arba 85 proc. visų programų išteklių (įskaitant ES lėšas ir nacionalinį bendrą finansavimą). 2020 m. paramos gavėjams buvo išmokėta maždaug 552,2 mln. EUR suma, t. y. gerokai daugiau negu ankstesniais metais. Tai nulėmė tokie veiksniai kaip veiklos atnaujinimas Rumunijoje ir per pandemiją padidėjusi paklausa. Taigi atrodo, kad EPLSAF finansinis įgyvendinimas vyksta tinkamai.

2020 m. EPLSAF parama buvo sėkmingai teikiama 27 valstybėse narėse ir padaryta nemaža pažanga siekiant šio fondo tikslų. Dauguma valstybių narių (23 iš 27 valstybių narių) teikė pagalbą maistu ir (arba) pagrindinę materialinę pagalbą ir taikė papildomas priemones, o keturios valstybės narės toliau įgyvendino socialinės įtraukties programas. Pagalba maistu buvo suteikta beveik 15 mln. žmonių, materialinė pagalba – maždaug 1,96 mln. žmonių, o socialinės įtraukties priemonėmis pasinaudojo 30 000 žmonių. Tikslinių grupių profilis išliko iš esmės toks pat, nors ir šiek tiek pasikeitė: apie 47 proc. galutinių paramos gavėjų buvo moterys, 28 proc. – vaikai, apie 10 proc. – migrantai, užsienio kilmės arba mažumoms priklausantys asmenys, 10 proc. – 65 metų ir vyresni asmenys, 6 proc. – benamiai ir 6 proc. – neįgalieji. Visos VP I programas įgyvendinančios valstybės narės taip pat taikė papildomas priemones, kurios turėjo būti pritaikytos prie visuomenės sveikatos krizės. Iš nacionalinių metinių įgyvendinimo ataskaitų taip pat matyti, kad apskritai laikomasi bendrųjų principų.

EPLSAF 2014–2020 m. laikotarpis jau baigiasi, o 2021–2027 m. programavimo laikotarpiu EPLSAF taps neatsiejama ESF+ dalimi, taip kovą su sunkiausių formų skurdu toliau susiejant su platesnio masto socialinės įtraukties strategijomis ir finansavimu. ESF+ programos bus labai svarbios remiant ekonominį ir socialinį atsigavimą po pandemijos ir skatinant sąžiningą perėjimą prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos, vadovaujantis Europos žaliojo kurso siekiais ir atsižvelgiant į Teisingos pertvarkos fondo veiklą. Be to, ši programa turės lemiamos reikšmės įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį.